



Het jaar van de Zwaluw

Lerarenblad 1e graad



Lerarenblad 2

De zwaluwen maken geen plezierreisje!

Afrika is heel ver van hier. De reis zal lang duren. Zwaluwen vliegen elke dag een klein stukje. En als de wind in de goede richting waait, gaat het sneller vooruit. In één keer lukt niet: het is veel te ver! Tijdens de trek moeten ze steeds goed opletten voor roofvogels. Zwaluwen hopen ook op een beetje goed weer tijdens de tocht. Als het te veel regent zijn er geen insecten in de lucht en dan hebben de vogels honger.

De zwaluwen trekken over hoge, ijskoude bergen, hete woestijnen en grote zeeën. Als het sneeuwt in de bergen, krijgen de zwaluwen het zo koud dat ze kunnen doodgaan. Maar boven de woestijn is het dan weer zo warm dat ze grote dorst krijgen en nergens kunnen drinken...ze moeten goed volhouden en niet verloren vliegen! Ook boven de zee kunnen ze niet zomaar stoppen. De zwaluwen stoppen vaak een keertje op een eiland om uit te rusten en dan de zee verder over te vliegen. Maar op veel van die eilanden lopen jagers rond die ook op zwaluwen schieten.

Het is winter.

Na hun lange en gevaarlijke reis komen de zwaluwen aan in de warme landen van Afrika. In België is het nu winter. De zwaluwen overwinteren dus in Afrika en genieten van de zon terwijl wij een dikke jas en muts aandoen. In Afrika eten de zwaluwen hun buikje rond. Want hier zijn nu wél volop insecten terwijl er in België geen vlieg of mug meer te zien is. De zwaluwen wachten in Afrika tot het weer lente wordt om terug te keren naar ons land.

Opmerking:

Kinderen kunnen zich de vraag stellen waarom de zwaluwen steeds naar ons land blijven terugkeren. Waarom krijgen ze hun jongen niet in Afrika? Waarom maken ze elke keer weer zo'n lange, gevaarlijke tocht naar het noorden? Dit is één van de vragen die behoort tot het grote mysterie van de vogeltrek. Wetenschappers hebben een aantal mogelijke antwoorden, maar echt zeker is men er niet van.

Een mogelijke verklaring kan zijn: op het ogenblik dat zwaluwen terugkeren naar het noorden, profiteren ze maximaal van voedselbronnen die slechts tijdelijk (enkel in de warmere maanden), maar wel in overvloed aanwezig zijn en waarmee ze hun jongen kunnen grootbrengen. In Afrika is er ook een groot aanbod aan insecten, maar er zijn ook meer concurrenten én meer predatoren. Een andere verklaring is dat in het noorden tijdens de zomermaanden de dagen langer worden, terwijl aan de evenaar (in Afrika) de dag even lang blijft en dus in vergelijking korter is. Hierdoor is er meer tijd om voedsel voor de jongen te verzamelen. Hierdoor groeien de jongen sneller en blijven ze 's nachts minder lang zonder voedsel.

Kortom zwaluwen broeden dus met meer succes door naar onze streken te komen. Anderzijds kunnen ze onze winters niet overleven en keren daarom terug naar het zuiden wanneer de herfst aanbreekt.



Het jaar van de Zwaluw

Lerarenblad 1e graad



Lerarenblad 3

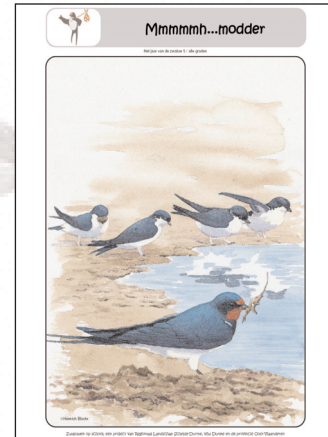
1 Mmmmh...modder?:

Didactisch materiaal

Kleurenprent van boeren- en huiszwaluwen die modder en stro verzamelen aan een plas. Wordt gebruikt om het verhaal te onderbouwen.

Inhoud:

Deze figuur staat symbool voor de bouw of het herstellen van een nest vòdr de eitjes worden uitgebroed.



2 Flink groeien:

Didactisch materiaal

Kleurenprent van boerenzwaluw met nestjongen. Wordt gebruikt om het verhaal te onderbouwen.

Inhoud:

Zie thema "Een nest". Deze prent staat symbool voor de drukste periode van een zwaluw ouder. Voortdurend jagen om de hongerige kuikens te voeden.



3 Samen op reis:

Didactisch materiaal

Zwart-wit prent van boeren-, huis- en oeverzwaluwen op een telefoondraad. Wordt gebruikt om het verhaal te onderbouwen.

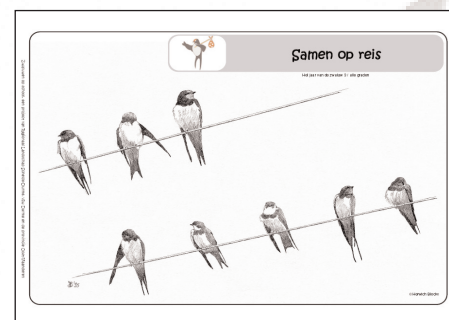
Inhoud:

Zwaluwen gaan niet alleen op reis. In grote groepen trekken ze richting warme landen. Ze verzamelen traditioneel op telefoondraden.

Extra: "Wie is wie?"

Hoogste draad van links naar rechts: BZ - HZ - BZ.

Laagste draad van links naar rechts: BZ - OZ - OZ - BZ - BZ





Het jaar van de Zwaluw

Lerarenblad 1e graad



Lerarenblad 4

4 Wat eten we vandaag:

Didactisch materiaal

Kleurenprent van eleonora's valk met geslagen boerenzwaluw. Wordt gebruikt om het verhaal te onderbouwen.

Inhoud:

Deze figuur staat symbool voor één van de gevaren tijdens de trek.

Deze eleonora's valk is een roofvogel die ook zwaluwen verschalkt. Naast deze soort is enkel de boomvalk vaardig genoeg om de wendbare zwaluwen te vangen. Huis- en boerenzwaluw weten dit en ontwikkelden een speciale alarmroep voor deze roofvogels.



De kenmerken van een roofvogel zijn zichtbaar: een kromme, scherpe bek en stevige klauwen.

Wist je dat?

Om zo goed mogelijk gebruik te maken van de vlucht trekvogels, verdelen de valken van een eiland - vaak meer dan honderd eleonora's valken - zich op circa 1000 meter hoogte over een "front" van één tot twee kilometer. Vliegend in tegenwind, wachten zij op de komst van de trekvogels, die - door hun tocht over de zee oververmoeid - een gemakkelijke prooi zijn. De jachtactiviteit is het grootst in de voormiddag, omdat dan ook de trek van de kleine vogels het intensiefst is. Deze valken hebben zelfs hun broedmoment afgestemd op de zangvogeltrek. Ze broeden niet in de lente, maar wel in het najaar!

5 Welkom in de warme landen:

Didactisch materiaal

Zwart-wit prent van boerenzwaluwen die rond een olifant cirkelen. Wordt gebruikt om het verhaal te onderbouwen.

Inhoud:

De olifant staat symbool voor een warm land in het overwinteringsgebied.

